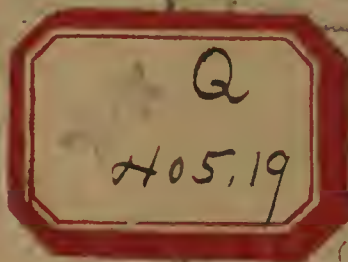

1. Vinctum Ste Aug.
 2. Consolatorium tuncorate conscie
 3. Liber meditationum B. Bern.
 4. Reformatio iuuum anime.
 5. Alphabetum diuini amoris.
 6. Expositio sup Apocalysim.

Annuntiatio iuxta 2 Martij
 Gaderano

F CCC. P
 D P-A M
 .M.M.M.

No. G. 402.22
 The Public Library of the City of Boston

Liber meditatio
nū beati Bernardi

C

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

PHYSICS DEPARTMENT

1952

1953

Annotatio capitulorū libri meditationū beati Bernardi: cū eorū que in ipsis meditanda traduntur summaria expositione.

Quomodo homo ad dei imaginē fact⁹ per cognitionē interioris hoīs in memoriā: cognitionē: ⁊ dilectionē dei valeat puenire: ⁊ ita ipse in deo ⁊ de⁹ in eo requiescere. Ca. i.

De reprehēsiōe nrī qui deū in exterioribus querim⁹. cū sit in nobis saltē per fidem. Et quomodo in mēte nrā imago diuine trinitatē repiatur scđm memoriā: intelligentiā ⁊ uolūtātē: quomodo etiā per ista patri ⁊ filio ⁊ spīritui sancto assimilemur. Ca. ij.

De miseria exterioris hoīs quātū ad ei⁹ originē: cōceptionē. natiuitatē. mortē. ⁊ ante districtū iudicē p̄sentationē. Ca. iij.

De querulatione sup v̄turo die iudicij. in quo libri p̄sciētiaz aperiētur: ⁊ oīa scelera p̄missa cūctis manifestabūtur. Ca. iij.

Quod deus tanto districtius iudicat: quanto diuti⁹ negligētes ad emēdationē expectat: ⁊ de redargutione nrī qui tādū hic uiuere desideramus: vbi mala quotidie crescūt: ⁊ hora mortis ignoratur. De formidolosa quoq; ac

Annotationio

Dolorosa aīe a corpore separatiōe ⁊ āte tribu-
uāli iudicis pducōne. mltisq; causis timorē
horrorē atq; dolorē aggrauātib;. Ca. v.

¶ De dignitate aīe ⁊ ei⁹ cū carne pp̄t quam
superi⁹ memorata patit̄ tanta societate: ei⁹
deq; carnis miserij s ac vilitate: p quā ⁊ ho-
mo vanitati similis ⁊ vilis fact⁹ est. De sup-
bie quoq; rep̄ssione ⁊ hoīs rep̄hēssione ob hoc
q; carnē p̄ponit aīe: q̄ tante p̄ciositatis est vt
nō nisi sanguine christi redimi potuerit: pro
qua et christ⁹ animam suam dedit et se occi-
di permisit. Ca. vi.

¶ De admonitione homīs: vt agnoscens q̄
nobilis sit aīa pro qua christus tanta passus
est: etiā seipsum affligat: neq; attendat qd ca-
ro sed quid spūs poscat. Et de excusationis
ei⁹ efficacissima p̄futatione p alioꝝ exemplū
mortis certificationē: eternoꝝq; supplicioꝝ
⁊ cruciatuū p̄minationē: cū summaria illoꝝ
explicatione. Capl̄m. vii.

¶ De summaria ac dulcissima eternoꝝ p̄-
mioꝝ expositione: vt per hec saltem a de-
siderij s carnis retrahamur: et ad amorem ce-
lestium: vbi sp̄ritus perpetuo letari ac facia-
ri potest: inuitemur. Ca. viij.

¶ De questiōe. Quis ad p̄dicta p̄mia cōse-
quēda sit idone⁹. ac Respōssione affirmāte q;

Capitulorū.

ad hec habiles sint Verus penitens . Bonus obediens . Amabilis socius : et fidelis seruus : cum singulorum descriptione et explanatione . Ca. ix.

UDe curiosa pprie vite exploratione ⁊ per quotidianā discussionē examinationē: modiq; discutiendi traditione . Et ad mutuā in orationib; memoratiōē habendā exhortatione atq; persuasione . Ca. x.

UQuomodo intrans ecclesiā ad orandā siue psallendū se pparare deūq; laudare ⁊ glorificare debeat . Et q; supnis ciuib; nichil magis spectare libeat . Nec aliquid sūmo regi iocūdius exhiberi possit . Ca. xi.

UQuantā curā ⁊ sollicitudinē supni cives de nobis habeāt: quāto ve desiderio aduētū nr̄m expectēt . Qd; nobis ad eos festinādū atq; currēdū sit . cū nō solū ipsi : sed ⁊ creator eor; pater et fili⁹ et spū sanct⁹ . totaq; celestis curia nos expectet : in qua cū magna leticia suscipiet quicūq; iugi oratione et assidua cogitatione in illa cōuersatur . Ca. xij.

UVbiq; et frequēter sit orandū : ac de effectu rationis nostre : Q; etiā semp et vbiq; de deo sit cogitandū et in corde nr̄o cenaculū xp̄o exhibendū : nobisq; ipsis velut templo dei vrendū quē et semp ante oculos habere

Bunotatio

et in oibus que agimus presentē esse debemus agnoscere. *Ca. xij.*

¶ De cautela atq; custodia nobis necessaria hriane deū offendamus qui semp et vbiq; presens: cuncta que facim⁹ cernit: cū quo et nos semp securi sumus ptra insidias diaboli: eo q nō deserit sperantes in se: nisi prior deserratur. Quomodo etiā cor p cui⁹ distractionē deus deseritur: sit custodiendum atq; muniandandum. *Caplm. xlij.*

¶ De increpatione et accusatione sui ipsius propter p̄dictorū omissionē et negligentiam: maiorēq; dilectionē lectionis q̄ orationis. De insanie quoq; nr̄e detestatiōe: dū cū dño maiestatis in oratione loquentes: aures ab ipso auertimus. *Ca. xv.*

¶ De cordis mutabilitate: instabilitate: inq̄titudine et vanitate: ac de salubri p̄ diligentē discussionē. fragilitatisq; sue cognitionē atq; verā p̄fessionē remedio. *Ca. xvi.*

¶ De recognitione negligētiarū et defectuū p̄missorū circa ea que ad verā ac debitā confessionē exiguntur. Et q nō sufficiat soli deo confiteri: quinimo valde cōueniēs saluberimūq; sit vt sacerdoti peccata per confessionem aperiantur. *Ca. xvij.*

¶ De multimoda sui ipsius accusatione: per

Capitulorū

4

peccatorū et vitiorū in tota vita sua perpetra-
torū enarrationem. Ca. xviiij.

De spe īpetrande venie propter peccati
cognitionē: et ob id āpliori suūplī^o accusatiōe
discussione et reprehensione. Ca. xix.

De diuini adiutorij īnuocatione ppt̄ triū
p̄cipaliū inimicorū: corporis videlicet. mū-
di ac diaboli circūdationē. Ca. xx.

De querela sup bellis: tēptamentis ac pe-
riculis vndiq; occurrentib;. De pprijs etiā
vnius cuiusq; p̄missorū inimicorū suggestio-
nib;: singularū quoq; discretionē: et diaboli
caz superatione. Ca. xxi.

De varia illoz inimicorū impugnatione:
singulariq; diaboli in adiutorio carnis p̄fi-
dētia atq; eiusdē cū illo federatiōe: et de grādi
īpugnationis illoz periculo. Ca. xxij.

De ereptione inimicorum petitione. vite
q; emēdande promissione. Et vt ad illam vitā
festinemus eamq; amemus: vbi summa felī-
citas et omniū desiderabilium inexplicabi-
lis abundantia. nullaq; miseria. ac cunctoz
contristabilium in interruptibilis et perpe-
tua absentia consolatoria pulcherrimaq; ex-
hortatione. Ca. xxiiij.

De reprehensione hoīs hic thesaurizan-
tis: De malicia quoq; nequicia et impugna-

tione veteris hominis aduersus nouū . atq;
illius per debitam penam digna castigatio/
ne. La. xxiii.

De ingenti pietatis ac misericordie christi
et dei erga hominem commendatione: et vt
opera detur interne lectioni ad suūpsius co
gnitionem: dei dilectionem: inimicorum su
peratiōem: atq; eterne felicitatis consecuti
onem: finali admonicione libri conclusio
ne. La. xxv.

Finis.

Melliflui doctoris bti bernardi abba-
tis saluberrim⁹ liber meditationū: fe-
liciter īcipit. Quō hō ad dei ima-
ginē fact⁹: per cognitionē interioris
hoīs ī mēoriā: cognitionē. z dilectio-
nē dei valeat perueire: z ita ipse ī deo
z de⁹ i eo requiescere. Capl'm. I.

Uti multa sciunt: z seipso ne
sciunt: alios inspiciūt: z semet-
ipso deserunt: deū querūt per
ista exteriora deserētes interiora
sua. quibus interior est deus.

Idcirco ab exterioribus redeam ad interi-
ora: et ab inferioribus ad superiora ascendā
vt possim cognoscere vnde venio: aut quo va-
do: quid sim et vnde sim. et ita p cognitionē
mei valeam peruenire ad cognitionem dei.
Quātonāq; in cognitiōe mei proficio: tāto
ad cognitionē dei accedo. ¶ Secundū in-
teriorē hominē tria in mēte mea inuenio: per
que deū recolo: conspicio z capisco. Sunt
aut hec tria: memoria. intelligētia: z volūtas
sue amor. Per memoriā reminiscoz. Per in-
telligentiam intueoz. Per voluntatē ample-

Liber meditationū

etoz. ¶ Cū dei reminiscor: ī memoria mea eū
īuenio: et in ea de eo et ī eo delector: s̄m q̄ ipse
michi donare dignat̄. Intelligentia ītueoz
quid sit ipse deus in seipso: quid in angelis
quid in sanctis: quid in creaturis. et quid in
hominibz. ¶ In seipso est incōprehensibilis
vel etern⁹. qz principū et finis. Principū
sine principio: finis sine fine. ¶ Ex me itelli
gō q̄ incōprehensibilis sit de⁹. qm̄ me ipsum
intelligere nō possū quē ipse fecit. ¶ In an
gelis est desiderabilis: qz in eū desiderant
āgeli p̄picere. ¶ In sanctis est delectabilis
qz ī eo assidue felices letant̄. ¶ In creatur̄ ē
admirabilis: qz oīa potēter creat. sapient̄ gu
bernat et benigne dispensat. ¶ In hoībz est
amabilis: quia eoz de⁹ est: et ipsi sūt populus
ei⁹. Ipse enī ī eis habitat s̄qz ī tēplo suo: et
īpi sūt tēplū ei⁹. Nō dedignat̄ singulos neqz
vniūsos. Quisqz ei⁹ meminit eūqz itelligit
ac diligit: cū illo ē. ¶ Diligere debemus eū
qm̄ ipse p̄oz dilexit nos: et ad imaginē et simi
litudinē suā nos plasmavit. Qd̄ nulli alij cre
ature donare voluit. Ad imaginē dei facti su
m⁹. H̄ ē ad itellectū et noticiā filij: p̄ quē itelli
gim⁹ et coḡscim⁹ patrē: et accessū habem⁹ ad eū
Tāta coḡtio ē in̄ nos et dei filiū: q̄ ipse imago
dei est: et nos ad imaginē ei⁹ facti sum⁹. Quā

cognitionē etiā ipsa similitudo testat: qm̄ nō solū ad imaginē s; etiā ad similitudinē ei⁹ facti sum⁹. **O**portet itaq; id qd̄ ad imaginē p̄ditū ē cū imaginē p̄uenire: et nō inuacuū nomē imaginis participare. **R**epresentem⁹ ergo in nobis similitudinē in appetitu pacis. in amore caritatis: in intuitu veritatis. **T**eneam⁹ eū in memoria: portemus in p̄sciētia et ubiq; presentē veneremur. **M**ens siquidē n̄ra eo ipso ei⁹ imago est: quo ei⁹ capax est: eiusq; particeps esse potest. **N**ō propterea eius imago ē qz sui meminuit mens seq; itelligit ac diligit: s; qz potest meminisse: intelligere ac diligere eū a q̄ est facta. **Q**uid enī facit sapiā ip̄a fac. **N**ichil enī tā sile ē illi sūme sapiē q̄ mēs rationalis: q̄ p̄ memoriā: intelligētīā ac volūtātē in illa trinitate ineffabili p̄sistit: **C**ōsistere aut̄ in illa nō potest: nisi ei⁹ meminerit: eūq; itelligat ac diligit. **M**eminerit itaq; dei sui ad cuius imaginē facta est: eū intelligat: diligit atq; colat cū q̄ se p̄pōt esse brā. **B**eata siquidē aīa apud quā de⁹ requiē inuenit: et in cuius tabernaculo requiescit: **B**eata enim q̄ dicere potest. **Q**ui creauit me requieuit in tabernaculo meo. **N**egare siquidē ei requiē celi nō poterit.

De rephēlione nostri qui deū ī ex:

Liber meditationū

teriorib⁹ querim⁹: cū sit ī nobis saltē
per fidē. Et quō ī mēte nrā imago di
uine trinitatis reperiatur secūdū me
moriā: itelligētiā: z volūtātē: quō etiā
per ista patri z filio et spiritu sancto
assimilemur. Capl^m. ii.

C Urrergo nos deserimus. z in istis exte //
orib⁹ deū querim⁹. qui apud nos est si
nos apud eū esse velimus. ¶ Reuera nobis
cū est z in nobis. sed adhuc per fidem: donec
mercamur videre per speciem. Nouimus
inquit apl^s xpm habitare p fidē in cordib⁹
nrīs: qz xps in fide: fides in mente: mēs in
corde: cor in pectore. ¶ Per fidē recolo deū
creatorē. adō: o redēptorē. expecto saluatorē.
¶ Credo videre in oib⁹ creatur⁹ hēz ī me ipō
z qd̄ his oib⁹ ineffabilius atqz iocundius z
beati⁹ est cognoscere in seipso. ¶ Patrē nāqz
z filiū cū sanctospū cognoscere vita eterna ē
beatitudo pfecta: sūma voluptas. ¶ Ocul⁹
nō vidit: nec auris audiuit: nec in cor homis
ascēdit: q̄nta claritas: q̄nta suauitas: t̄ q̄nta
iocūditas maneat nos in illa v̄sione: q̄n̄ deū
faciē ad faciē videbim⁹: q̄ est lux illumīatoz:
requies exercitatoz: patria redētiū: vita vi //

beati bernardi.

7

uentiū. coronavictiū. **U**ta i mēte mea quā
dā imaginē illi⁹ sūme trinitat⁹ repio: ad quā
sūmā trinitatē recolēdā: īspiciēdā. ac diligē-
dā: vt ei⁹ recorder: in ea delecter. ⁊ eā ⁊ tēpler
totū id qđ viuo deo referre. **M**ēs imago
dei est. in q̄ sunt hec tria. scz memoria. ītelli-
gētia ⁊ volūtas. **M**emorie attribui⁹ omne
qđ scim⁹ etiā si nō inde cogitam⁹. **I**ntelligē-
tie tribui⁹ omē qđ vez cogitando iuenim⁹
qđ etiā memorie ⁊ mēdam⁹. **P**er memoriā
patri similes sum⁹ p̄ ītelligētia filio. **S**pūi
sancto nichil tā simile in nob ē sicut volūtas
vl' amor siue dilectio q̄ excellētior volūtate ē
Dilectio donū dei ē: ita qđ nullū hoc dono
dei excellēt⁹ est. **D**ilectio nāq; q̄ ex deo ē
de⁹ est. ⁊ pprie spūsanct⁹ dicit⁹: p̄ quē caritas
dei diffusa est in cordibus nostris. per quem
tota trinitas in nobis habitat.

De miseria exterioris hoīs quātū
ad ei⁹ originē. cōceptionē: natiuitatē
mortem: et ante districtum iudicem
presentationem. Ca. iiii.

f Ecūdū exteriorē hoīem de parētibus
illis veio: q̄ me fecerūt āte dānatū q̄ na-
tū. **P**ctōres peccatorē in peccato suo ge^{ly}

Liber meditationū

nuert: et de peccato nutriert. **M**iseri miser i
hac luce miseriam duxert. **N**ihil ex eis ha
beo nisi miseriam et peccatum: et corruptibile corp⁹
sicut quod gesto. Ad illos homo festio: quod morte corp⁹
hinc eriert. **C**um eorum sepulchra inspicio: nichil
inuenio in eis nisi cinerem et fimum et fetorem et horro
rem. **Q**uid ego sum ipsi fuerit: et quod ipsi sunt ego ero.
Quid sum ego? Homo de humore liquido. Fui
eius moneta perceptiois de humano semine percept⁹
Deinde spuma illa coagulata modicum cresce
do caro facta est. **P**ostea ploras et eiulas tra
dit sum huius mundi exilio. **E**t ecce iam oriar
plenus iniquitatibus et abominatioibus. **I**am
presentator ante districtum iudicem: et opibus
meis rationem redditurus.

De querulatione super veturo die
iudicii: in quo libri conscientiarum aperiuntur:
et omnia scelera commissa cunctis
manifestabuntur. Ca. iiii.

V **E** mihi misero cum venerit dies illa iudicij
et aperti fuerint libri in quibus omnes mei conatus et
cogitationes perante domino recitabunt. **T**unc di
missio capite per perfusionem male scientie in iudicio
coram domino statim trepidus et aridus. utpote memo
rans scelestorum commissarum meorum. **E**t cum dicet de me

Ecce hō z opae⁹. tūc reducā āte oclos meos
oīa pctā z delicta mea. ¶ Quad ānāq; vi dī /
uina fiet vt cuiq; sua opa bona vl' mala cūcta
ī memoriā reuocēt: z vno mēt; ītuitu mira ce
ritate cernant: vt accuset vl' excuset psciētia
psciētiā: atq; ita sil' z singuli oēs iudicent. Ju
diciū faciet gestoz q̄sq; iuoz. Lūctaq; cūcto
rū: cūct; arcana patebūt. Qd̄ enī nūc p̄fiteri
erubescim⁹: tūc oīb; manifestabit: z q̄cqd̄ hic
dissimulādo palpam⁹. totū illic vindex flāma
pburet. Ignis vbiq; ferox nupt; regb^t habētis

Qz de⁹ tāto district⁹ iudicat: quāto
diuti⁹ negligētes ad emēdationē ex
pectat. z de redargutiōe nostri q̄ tā
diu hic viuere desideram⁹: vbi mala
quotidie crescūt z hora mort⁹ igno
ratur. De formidolosa quoq; ac do
lorosa aīe a corpore separatiōe: z āte
tribunal iudicis perductiōe: ml'tisq;
caulis timorē: horrorē atq; dolorem
aggrauantibus. Ca. v.

¶ Quantoq; diuti⁹ nos expectat iudex vt
emēdem⁹: tāto district⁹ iudicabit si ne /

Liber meditationū 21

glexerimus. ¶ Cur ergo tantopere istam vi-
tā desideramus: in qua quāto amplius viui-
mus: tāto plus peccamus: et quanto vita est
longior: tāto est culpa numerosior. ¶ Quoti-
die nāq; crescūt mala: et subtrahuntur bona:
assidue variat̄ homop̄ prospera et aduersa: et
ignorat qm̄ moriat̄. ¶ Sicut enī stella ī celo
coruscās velocit̄ currit et repēte deficit: et sic
scintilla ignis subito extinguit̄ et in cinerem
redigit̄: sic cito finitā datur istā cernere vitā
¶ Dū enī libēter ac iocūdissime moratur hō
in mundo isto: diuq; se victuz arbitrat̄. ac
multa in lōga tēpora disponit agēda: subito
rapit̄ ī mortē: et ex īprouiso auferit̄ aīa a corpo-
re. ¶ Verūtā mē cū magno metu magnisq; do-
loribus separatur aīa a corpore. ¶ Veniunt
enī angeli assumere illā: vt pducāt eā āre tri-
bunal iudicis metuēdi. ¶ Et tūc illa memo-
rās opa sua mala et pessima q̄ die noctuq; ges-
sit. et tremiscit: et querit illa fugere īduciasq;
petere dicēs. Date michi īducias vel vni-
hore spacii. ¶ Tūc quasi loquētia simul ei-
opa dicēt. Tu nos egisti: opa tua sumus: nō
te deserem⁹ sed semp tecū erimus: tecū pge-
mus ad iudiciū. Uisq; quoq; ml̄tis et multi-
plici bus criminib; eā accusabūt. Multaq;
falsa testimonia aduersus illā inuenient: q̄q;

9
beati bernardi

vnū ad dānationē ei' posset sufficere. ¶ Deh-
mones ꝑo terribili vultu ⁊ horribili aspectu
eā terrebūt: ingentiq; furore eā psequētur: ⁊
ꝑprehēdēt tāterribiliter q̄ horribiliter vol-
lētes eā retinere ⁊ possidere: nisi sit qui eripi-
at. ¶ Tunc aīa inueniens oculos clausos et
os: aliosq; corpis sensus ꝑ q̄s solebat egre-
di ⁊ delectari in istis exteriorib; reuertit ad
se: ⁊ vidēs se solā ⁊ nudā. ingenti horrore cō-
cussa: desperatiōe deficiet in se: ⁊ cadet sub
se. Et qz amore mūdi ⁊ voluptate carnis: dei
amorē dereliquerat: derelinquet a deo mise-
ra in hora tante necessitatis atq; demonib;
tradet in īferno cruciāda. ¶ Sic aīa pecca-
toris ī die qua ignorat: ⁊ hora qua nescit ra-
pitur a morte: ⁊ segregat a corpe: ꝑgitq; mise-
rūq; plena: tremēs ac dolens: ⁊ cū nullā excu-
sationē habeat quā pro peccatis suis possit
obtrēdere. ⁊ tabescit: ⁊ ꝑtimescit ante deū ap-
parere. ¶ Ingenti horrore cōcutitur: ⁊ mul-
tiplicib; cogitationū estib; agitatur: cū vr-
genti solutione carnis: ⁊ subductis e medio
oībus: se ⁊ illū terminū ꝑsiderat cui appro-
pinqt: ⁊ post paululū hoc īuenit qd̄ ineternū
nō poterit mutari. ¶ Cōsiderat plane: eter-
nus iudex q̄ districtus veniat: ⁊ ate seuerita-
tē tāte iusticie quas rationes vite sue ponat

Liber meditationū

Si enī cūcta opa q̄ intelligere potuit dei /
tauit: vētura tñ corā districto iudice illa ma
gis q̄ i semetip̄a nō intelligit p̄timescit. **C**re
scit pauor cū cogitat q̄ viā hui⁹ vite nequaquā
sine culpa trāsire potuit. Nec h̄ q̄dē q̄d lauda
bilī vixit: sine aliq̄ reatu est. si remota pietas /
te iudicet. **Q**uis enī p̄siderare valeat: quā
ta mala p̄ momēta tēporū p̄petram⁹. ⁊ quāta
bona facere negligim⁹. **S**icut enī pctm̄
est p̄petratio mali: sic delictū est desertio boni.
Srauis si q̄dē iactura est: cū nec bona faci
m⁹: nec bona cogita m⁹: s̄z cor n̄rm p̄vana ⁊ i /
utilia desinim⁹ vagari. **N**imis enī difficī
le est cor tepēs ab illicita cogitatioē obfuare.
Nimis etiā difficīle ē frequē t̄renas occupa
tiones absq̄ pctis administrare. **Q**uapropt̄
null⁹ semetip̄m dijudicare ⁊ reph̄ere p̄fctē
pōt: s̄z mlt̄ cogitatioib⁹ occupat⁹ si bimetip̄si
aliq̄ modo manet incognit⁹: vt oīno q̄d tolerat
nesciat: p̄p̄tea vrgēte exitu. maiorī t̄ret metu
q̄ ⁊ si illa q̄ sciuit nūq̄ se p̄mississe meminit:
formidat tñ ea q̄ nescit.

De dignitate aīe ⁊ ei⁹ cū carne pro
pter q̄ superi⁹ cōmemorata patitur
tāta societate: ei⁹ dēq̄ carnis miseris:
ac vilitate: per quā ⁊ hōvanitati fil'is

10
beati bernardi?

zvilis fact⁹ est. De superbie quoq; re
p̄ssiōe z hoīs rephēsiōe ob hoc q̄ car
nē proponit aīe: que tāte p̄ciositatē ē
vt nō nisi sāguīe xp̄i redimi potue
rit: pro qua et christ⁹ aīam suā dedit
et se occidi permisit. Ca. vi.

a **N**ima insignita dei imaginē: decorata simi
litudine: desponsata fide: dotata spū sc̄to
redēpta sanguīe xp̄i: deputata cū āgelis. ca. h
par b̄titudinis: heres bonitat̄: ratiōis par
ticeps: q̄d tibi cū carne v̄n̄ista pateris? Pro
pter carnē aliena tibi pctā īputat̄: et tue iū
sticie q̄si p̄an⁹ mēstrua te reputant. at q̄ tu ip̄a
ad nichilū es redacta. z q̄si nichilū vel iane
reputata. ¶ Nichil aliū ē caro: cū q̄ tibi tā
ta societas ē. nisi sp̄ma caro facta. fragili ve
stita decoze: ornata vilib; z varijs coloribus
Sed erit ī primo cadauer miser z putridū z
cib; vermiū. ¶ Nā quātūcūq; extollat̄: semp
caro est. Si diligēter p̄sideres q̄d p̄ os z na
res ceterosq; corp̄is meat⁹ egrediat̄: vilius
sterq̄liniū nūq; v̄disti. ¶ Si singulas eius
miserias enumerare velis: q̄ sit onerata pct̄is
irretitavit ijs: p̄uriēs p̄cupiscēt ijs: occupata

Liber meditationū

passionibus. polluta illusionibus: prona semper
in malum: et in omne vitium procliuis: ple-
nam omni confusione et ignominia inuenies
¶ Propter carnem homo vanitati similis factus
est: quia ex illa vitium cupiditatis traxit quo
captiuus tenetur. et incuruat ut diligat vanita-
tem et iniquitatem operetur. **¶** Attende homo quod
fuisi ante ortum: et quod es ab ortu usque ad occa-
sum: atque quod eris post hanc vitam. **¶** Profecto
fuisi quod non eras: postea de vili materia
factus: et in vilissimo panno inuolutus: men-
struali sanguine in utero materno fuisi nu-
tritus. tunica tua fuit pellis secundina. Sic in-
dutus et ornatus venisti ad nos: nec memores
quod vilis sit origo tua. forma: fauor populi. fer-
uor iuuenilis: opesque surripere tibi noscere
quod sit homo. **¶** Nichil enim aliud est homo quam
sperma fetidum: saccus stercore: et cibus vermium
Post hominem vermis: post vermem fetor et hor-
ror. Sic in non hominem vertitur omnis homo.
Cur ergo superbus homo non attendens quod fui-
sti vile semen et sanguis coagulatus in utero
matris. Deinde miseris huius vite expositus et
peccatis. Postea vermis et cibus vermium fu-
turus in tumulo? Quid superbis puluis et cinis
cuius receptio culpa. nasci miseria. viuere pe-
na. mori angustia. **¶** Cur carnem tuam o homo

beati bernardi

preciosis rebus impinguas et adornas: quā post paucos dies vermes deuoraturi sūt in sepulcro: aīam vero tuā nō ornas bonis operibz: q̄ deo et āgelis eius p̄sentanda est in celis? ¶ Quare animā tuā vilipēdis: et ei carnē preponis? ¶ Dominā acillarit ancillā dū arī: magna abusio est. ¶ Tot⁹ siquidē mund⁹ iste ad unū aīe precīū estimari nō potest. ¶ Nō enī pro toto mūdo de⁹ animā suā daret: quam pro aīa humana dedit. ¶ Sublimi⁹ est ergo anime precīū. que nō nisi sanguine xp̄i redimi potuit. ¶ Quā ergo p̄mutationē dabis pro aīa tua. q̄ pro nichilo das illā? ¶ Nōne fili⁹ dei cū esset in sinu patris. a regalibz sedibz pro ea descendit vt eā liberaret a potestate diaboli? Quā cū vidisset peccatoz funibz irretitā: iam iāq; demonibz tradendā: vt morte p̄petua dānaret. fleuit sup illā: que se flere nesciebat. nec solū fluit sed etiam se occidi p̄misit. vt p̄cio sanguinis sui eā redimeret. ¶ Aspice mortalis. pro te dat hostia talis. Cur homo miraris. morioz ne tu moriaris. Testes sunt clauī. per quos crimina laui. Mortē morte domo: ne moriaris homo.

De admonitione hoīs: vt agnoscat q̄ nobilis sit aīa pro qua chris-

Liber meditationū

Itus tāta passus ē: etiā seipm affligat
neq̄ attēdat q̄d caro sz q̄d sp̄s poscat
Et de excusatiōis ei⁹ efficacissima cō
futatiōe per aliorū exēplū: mortē cer
tificationē: eternorūq̄ suppliciorū et
cruciatuū cōminationē: cū sūmaria
illorū explicatiōe. Ca. vii.

a Nosce homo q̄z nobilis est anima tua
et q̄z grauiā fuerūt vulnera ei⁹ p̄ quibz
neceſse fuit chriſtū dñm vulnerari. Si non
essent hec ad mortē sempiternā: nunq̄ p̄ eoz
remedio fili⁹ dei moreret. ¶ Noli ergo vilī
pendere anime tue passiōē: cui a tāta maie/
ſtate tantā vides exhiberi cōpassiōē. fudit
ipse lacrimas p̄ te: laua ⁊ tu singulas noctes
lectū tuū cordis p̄pūctiōe et lacrymarū assi
duitate. fudit ipse sanguinē suū p̄ tua redē/
ptiōe. funde et tu tuū quotidiana corporis
afflictiōe. quē si semel p̄ xp̄o ponere nō potes
saltē mitiori et lōgiori martyrio quodā pone.
¶ Noli attēdere q̄d caro velit. sed q̄d sp̄s
poscat. ¶ Tūc enī gloriosus q̄s erit: cum ad
dñm suū redierit. ita tamē si de corpore secū
minime tulerit. et deterſerit omne sordidū

12
beati bernardi.

¶ Si vero dicis. Durus est hic sermo. non
possum mundū spernere. et carnem meā odio
habere. **¶** Dic michi vbi sunt amatores mūdi
qui ante pauca tēpora nobiscū erant: nichil
ex eis remāsit. nisi cineres et ōmes. **¶** Attē
de ergo diligēter qd sunt. et qd fuerūt. **¶** No/
mines fuerūt sicut tu: comederūt. biberunt.
riserūt. duxerūt in bonis dies suos. et ī pū/
cto ad īferna descēderūt. Hic caro eoz ver/
mibus. et illic aīe eoz ignibz deputant. donec
rursus infelici collegio colligati sempiternis
iuoluant incēdijs. q̄ hic locū fuerūt in vitij
Una nāq̄ pena implicat quos vn⁹ amor ligat
in crimine. **¶** Quid pfuit illis īanis gloria:
breuis leticia. mūdi potētia. carnis voluptas
falsē diuitie. magna familia. et mala ꝑcupi/
scētia. **¶** Ubi risus. vbi ioc⁹. vbi iactācia. vbi
arrogātia. **¶** De tāta leticia q̄nta tristicia. post
tantillā voluptatē tā grādis miseria. de tāta
exultatione ceciderūt in magnā miseriā: grā
dē ruinā. et magna tormēta **¶** Quicq̄d illis
accidit tibi accidere potest qz hō es. hō de
humo: limus de limo. De terra es et de terra
viuis. et in frā reuerteris qñ veniet dies vl
tima. que subito veniet et forsitan hodie erit
¶ Certū est qz morieris. sed ī certū est quāto
aut q̄modo. aut vbi. quoniā mors vbiq̄ te ex/

Liber meditationū

pectat. Tu quoq; si sapiēs fueris: vbiq; eā ex-
pectabis. Si carnē seq̄ris: in carne punieris.
Si i carne delectaris: cruciaberis in carne.
Si curiosas vestes req̄ris: pro ornatu vestiū
subter te sternet tinea: z operimētū tuū erūt
vermes. ¶ Justicia enī dei aliud iudicare nō
potest: nisi qđ merent opa nra. ¶ Qui enim
pl⁹ diligit mundū qđ deū: seculū qđ claustrū:
gulā qđ abstinētiā: luxuriā qđ castitatē sequit̄
diabolū: z ibit cū eo in suppliciū eternum.
¶ Quis putas tūc meror erit: qđ luct⁹. qđ tri-
sticia cū seperabūtur iūsti a p̄sortio sanctorū
z a visione dei: z tradētur in potestātē demo-
nū: z ibūt cū ipsis in ignē eternū: ibiq; semp
erūt sine fine: i luctu z gemitu. Procul q̄ppe
a beata patriā paradisi exultati cruciabutur
in gehēnā perpetua: nūq; lucē visuri: nūq; refri-
geriū adepturi: sed p̄milia miliū ānoz in i fer-
no cruciādi: nec vnq; i de liberādi: vbi nec qđ
torquet aliquādo fatigat: nec qđ torquet aliquā
morit̄. Sic enī ignis ibi p̄sumit vt sp̄ refer-
uet: sic tormēta aguntur vt semp renouentur.
¶ Iuxta vero q̄litatē culpe sustinebit vnus
quisq; penam gehenne: z similis culpe rei
suis similibz iūgent cruciādi. Nil aliud au-
diēt ibi: nisi flet⁹ z placent⁹. gemit⁹ z vlulat⁹
merozes z stridores dentiū. ¶ Nichilq; ibi

videbūt nisi vermes ⁊ laruales facies tortoz
atq; terribilissima mōstra demonioz. ¶ Vermes
crudeles mordebūt ī tīma cordis. Nūc dolor
in de pānoz: gemit⁹. stupor et timor horrens.

Ardebūt miserī in igne eterno in eternū ⁊
ultra. ¶ In carne cruci abūtur p ignē: in spi
ritu p sciētie vermē. Ibi erit dolor ītolerabi
lis: fetor īcōparabilis: timor horribil⁹: mors
corpis ⁊ aīe: sine spe venie et mīe. sic tamen
moriēnt vt sp viuat: ⁊ sic viuēt vt sp moriant

¶ Ita aīa peccatoris aut in inferno p pctis
cruciabit⁹: aut p uersa a pctis in paradiso p bo
nis merit⁹ collocabit⁹. ¶ Nūc ḡ vnū e duobz

eligamus aut: sēp cruciari cum impijs: aut p
perpetualiter letari cū sanctis. Bonū siqui
dem ⁊ malū. mors ⁊ vita ante nos sūt posita:
vt ad qd voluerim⁹ manū extēdamus. Sicut
tormenta non terrēt nos. saltē p mīa inuitent.

De sūmaria ac dulcissīa eternorum
premiōrū expositiōe. vt per hec saltē
a desiderijs carnis retrahamur ⁊ ad a
morē celestīū vbi spūs perpetuo leta
ri ac faciari pōt: iuitemur. Ca. viii.

p Remiū est videre deū: viuere cū deo:
esse in deo qui erit oīa in omnibus: ha

Liber meditationū

bere deū . inherere deo qui est summū bonū .
¶ Et vbi est summū bonū . ibi est sūma felici-
tas . summa iocūditas . vera libertas . pfecta
caritas . eterna securitas . et segura etnitas .
Ibi est vera leticia . plena sciētia . oīs pulcri-
tudo . ⁊ oīs beatitudo . Est ibi pax . pietas . bo-
nitas . lux . virtus . honestas . Gaudia . leticie .
dulcedo . vita phēnis Gloria . laus . req̄es . amor
⁊ p̄cordia dulcis . **¶** Sic cū deo beat⁹ homo
erit in cui⁹ p̄sciētia peccatū inuētū nō fuerit .
¶ Videbit eū ad volūtātē . habebit ad volu-
ptatē : fruetur ad iocunditatē . In eternitate
vigebit . In veritate fulgebit . In bonitate
gaudebit . **¶** Sic habebit p̄manēdi etnitatē
sic coḡscēdi facilitatē . ⁊ req̄escēdi felicitatē .
¶ Cuius siquidē erit illi⁹ sc̄tē ciuitatis : cui⁹
āgeli ciues sunt : de⁹ pater templū : fili⁹ eius
splēdor . spiritus sanct⁹ caritas . **¶** Ciuitas
celestis . māsiso segura . patria totū p̄tinentis qd̄
delectat . Popul⁹ sine murmure . incole q̄eti .
hoīes nullā indigentiā habētes . Quā glorio-
sa dicta sunt de te ciuitas dei . sicut letāciū
oīm habitatio est in te . **¶** Omēs letantur in
leticia ⁊ exultatiōe . Dēs delectā deo : cui⁹
aspect⁹ delectabil⁹ . facies decora . eloquiū dul-
ce . Delectabilis ad videndū . suavis ad habē-
dū . dulcis ad p̄fruedū . Ipse p̄ se placet . ⁊ p̄

beati bernardi.

se sufficit ad meritū. sufficit ad p̄miū. nec ex/tra illū q̄cōz aliud q̄ritur. qz totū ī illo iuenit̄ quic qd̄ s̄dederat. Sēp̄ libet illum asp̄icere semp̄ habere. semp̄ ī illo delectari. z illo per/frui. In illo clarificat̄ intellectus. z purifica tur affectus ad cognoscēdā z diligendā veri tatē. et h̄ ē totum bonū hominis. cognoscere scilic̄z et amare creatorem suum. Que ergo nos angit vesania vitiorum. sitire absinthiū mūdi hui⁹. seq̄ naufragiū vite labētis. pati ī fortunū impie thyrānidis. ferre dñiūm znō magis ruolare ad sāctoz̄ felicitatem. ad an/ geloz̄ societate. ad solēnitatem supne leticie z ad iocūditate cōtēplatiue vite. vt possimus. ītroire in potētias domini. et videre supabū dantes diuitias bonitat̄ ei⁹. Ibi vacabim⁹ et videbim⁹ q̄z dulcis est dominus. et quam magna mltitudo dulcedinis ei⁹. Uidebim⁹ glorie decorē. sanctor̄ splendorē. et regie po/ testat̄ honorē. Cognoscem⁹ vtiqz patris po/ tentiā. filij sapiētiam sp̄itū sācti benignissi mā clemētiā. z ita habebim⁹ noticiā illius sū me trinitat̄. Nunc corpora p̄ corp⁹ vitebim⁹ imagiēs etiā corpor̄ p̄ sp̄itū cernim⁹ tūc ve ro ipam veritate puro mentis intuitu vide/ bimus. **¶** O beata visio videre deū in se ip̄o videre in nobis: z nos in eo felici iocūditate

Liber meditationū

riocūda felicitate. ¶ Quicquid desiderabim⁹
totū habebim⁹ nichil āpli⁹ desiderātes. ⁊ quicquid
videbim⁹ amabim⁹ ipso amore bti. Bti inq̄
dulcedine amoris: ⁊ suauitate. ⁊ tēplationis.
Hec erit sūma ⁊ tēplatiōis: hec erit sūma illi
li⁹ felicitatis. qm̄ i suo puro esse itelliget sine
ra diuinitas. ¶ Cōphēret tūc icōprehēnsibilis
trinitas. patebūt arcana diuinitatis. videbit et
amabit⁹. ⁊ hec visior dilectio totū cor hoīs
īplēs ⁊ satiās: tota erit illi⁹ btitudīs ⁊ suatō
¶ Una erit oīm liqua. iubilatio ī defessu⁹ af
fect⁹. amor etn⁹. patebit⁹ itas: īpleb⁹ caritas
et erit itegra corpīs et aīe societas. ¶ Fulge
bit sicut sol hūanitas glorificata: q̄ta erit et
cōcoris carnis ⁊ spūs sanitas. ¶ Angeloz et
hoīm vnū erit gaudiū: vnū colloquiū. vnum
ziuiū. ¶ Nō languebit amor: nec liquefiet
dilectio: p̄sentib⁹ omnib⁹ bonis: nulla erit
afflictio dilatiōis: qm̄ btifica diuine maie
stat⁹ p̄sentia: oīb⁹ erit oīa: ⁊ erit ⁊ munis oīm
oīpotētia. sapiētia. pax. iusticia et itelligētia.
¶ Nō erit in illa patria diuersitas linguarū:
sed pacifica et ⁊ coris ⁊ cordia morū et affe
ctū. ¶ In torrēte illi⁹ voluptatis nichil ap
petet vltra cumulata faciētas. tanta erit fe
licitas. ¶ Ibi siquidē erit cumulus felicitatis.
supeminēs gloria. et supabūdās leticia.

De questiōe. Quis ad p̄dicta pre-
mia cōsequēda sit idone⁹: ac Respōsi-
one affirmante q̄ ad hec habiles sint
ver⁹ penitēs: bon⁹ ōbediens: amabilis
soci⁹: z fidelis seru⁹: cū singulorū de-
scriptiōe z explanatiōe. Ca. ix.

¶ Ed ad hec q̄s idone⁹: Profecto ver⁹
penitēs: bon⁹ ōbediēs: amabilis soci⁹
fidelis suus. ¶ Verus penitēs est sēp in la-
bore z dolore: dolet de p̄teritis: laborat p̄ fu-
turis cauēdis. Vera siqdē p̄niā est sine iter-
missione t̄pis de p̄teritis malis dolere. Ver⁹
penitēs sic plāgit p̄missa vt nō p̄mittat plan-
gēda. ¶ Irrisor nāq; est z nō ver⁹ penitens
qui adhuc agit qd̄ peniteat. Si ḡ vis verus
penitēs esse: cessa a peccato z āplius noli pec-
care: qm̄ inanis est penitētia quā sequēs co-
inquinat culpa. ¶ Bon⁹ ōbediens dat suū
veller suū nolle: vt possit dicere. Paratū cor
meū de⁹. paratū cor meū. Paratū q̄cūq; pre-
ceperis facere: paratū ad nutū tuū citi⁹ obe-
dire: paratū tibi vacare: p̄ximis ministrare
meipsum custodire: z in celestiū p̄tēplatione
requiescere. ¶ Amabilis soci⁹ om̄ib; est offi-
ciosus: z nulli onerosus. Omnib; est officio-

Libër meditationū

sus: qz deuor⁹ ad deū. benign⁹ ad proximū:
sobri⁹ ad mundū. dñi seruus. proximī soci⁹:
mūdi dñs. Supiora hz ad gaudiū: eq̄lia ad
psortiū. inferiora ad fuitiū. Nulli ē onerosus
sz inferiora redigit ad vtilitatē medior̄ et ad
honorē supiorū: supiora trahēs inferiora se
quēs. ab illis possessus. ista possidēs. ¶ Fide
lis suus est in p̄tēplatione dei: z custodia sui.
¶ Custodie ḡ tue pri⁹ adhibe oēm diligēti
tā: Deide itelligēs te nūq̄ posse sufficere ad
custodiendā tuā industriā: diuinā iplora clemē
tiā. ¶ Itēqz ad p̄tēplandā i te creatoris tui
volūtatē bonā et beneplacentē atqz p̄fectā:
āgelicā exora tutelā. patrociniāqz oīm sctōz
cū xp̄o regnatiū sup te roga Curre p̄ singlos
supplica singlis: z siml' oī b⁹ clama: z dic. Mi
seremini mei miseremini mei saltē vos amici
mei. Recipite fugitiuū vestrū: sz fratuelē. sed
psanguineū in sanguīe redēptoris. En paup
stat ad hostiū clamat z pulsāt: aperite pulsāt
et cōducite eū ad regē: vt p̄strat⁹ corā eo. in
dicē ei oēs misērias et necessitates quas pa
tior. Ad extremū vero p̄lato tuo cor tuū cum
oī p̄ genie recōsigna: nullū in eo remaneat pec
catū qđ nō para p̄fessione deleatur. ¶ Jesum
xp̄m etiā sup cor tuū pone sicut signaculum:
Cū enim xp̄s cordis ostiū custodiet cordis

ostiarus est. vt p̄ illū īgrediant̄ et egrediant̄
oēs cordis familiarē: & sequenter assistūt milia
milīū angeloz ad fores exteriorū sensuum
excubantiū. Nec alienigena audet irrūpere
terribiles illas acies p̄pter ostiarū reueren-
tiā et angeloz custodiam.

De curiosa proprie vite explora-
tiōe: & per quotidianā discuffionē ex-
aminatiōe: modiq; discutiēdi traditio-
ne. Et ad mutuā in oratiōibus cōmē-
morationē habendā exhortatiōe atq;
persuasiōe. Ca. x.

i. Inegritatis tue curiosus explorator
vitā tuā quotidiana discuffione exami-
na. ¶ Attende diligēter quantū p̄ficiās. v̄l
quantū deficiās: qualis sis in morib; & q̄lis
in affectib;. q̄ similis sis deo vel q̄ dissimi-
lis. q̄ p̄pe v̄l q̄ longe: nō locoꝝ interuallis.
sed moꝝ affectib;. Stude cognoscere te. qz
mlto melior et laudabilior es si te cognoscis
q̄ si te neglecto cognosceres cursus siderum
vires herbar; cōplexiones hominū. naturas
animaliū. & haberes oīm celestiū et terrestriū
scientiā. ¶ Redde ergo te tibi: et si nō semp
aut sepe: saltē interdum. Rege tuos affectus

Liber meditationū.

dirige act⁹: corrige excessus: nichil in te maneat idisciplinatū. Pone oēs transgressiones tuas ante oculos tuos. Statue te ante te tanq̄s ante aliū: et sic remetipsū plāge. Plora iniquitates tuas et peccata: quib⁹ deū offendisti. Indica ei miseras tuas: ostēde illi malicias aduersariorū tuorum. ¶ Cumq; te coram eo in lacrimis mactaueris: precor te ut memor sis mei. ¶ Ego enī ex quo cognoui te: in xp̄o diligo te: et illuc tui mentionē defero: ubi et illicita cogitatio suppliciū. et honesta p̄mere^t premiū. ¶ Ad altare nāq; domini cū peccator sto sed sacerdos tua me comitatur memoria. Tu vero michi vicē reddes si me amaue-
ris: et orationū tuarū participē me feceris: ibi cū recordatione tecū esse desidero p̄sens ubi p̄ te et tuis familiarib⁹ preces deuotas corā deo fūdis. ¶ Nec mireris si dixi p̄sens quoniā si me amas: ideo amas qz imago dei sū: ita tibi p̄sens sū: ut tu ipse tibi. ¶ Quicq; qd enī tu es substātiāliter, hoc ego sū. Imago enim dei est omnis anima rationalis: quā qui in se imaginem dei querit tam proximum q̄ se querit: et qui illam in se querēdo inuenit in omni homine eandē cognoscit. Visio autē anime intellect⁹ est. Si ergo te vides me vides: qz nichil aliud sū q̄ tu. et si tu deū diligis

beati bernardi

est vt qui in cunctis peccauimus . in cunctis feriamur ¶ **S**ep̄ ad sacrū misteriuū vocē meā fregi . vt dulcius cātare: magisq; delectabar in vocis modulatione q̄ in cordis cōpunctiōe . Deus vero cui nō absconditur quicquid illicitū ppetrat . nō q̄rit vocis leuitatē . s; cordis puritatē . ¶ **N**ā dū cantor pplm mulcet suis vocib; . deū irrat prauis morib; ¶ **L**icentiā loquendi vel aliquid faciēdi sepe nimia iportunitate vel calliditate a plar; meis extorsit: nō attendens miser quoniā ille se decipit qui apte vel occulte satagit vt hoc ei pater spiritualis insūgat quod ipse desiderat . ¶ **A**cū . vl' cultellū . vel aliquid tale multoties nimiuū desiderauit . nec cōfessus sum: quia peccatū nō estimabā pp̄t rei vilitatē . verūta men nō multū distat quecūq; substantia vilis vel p̄ciosa req̄rat . dū equaliter sit corruptus requirētis affect⁹ . Nō enī cultell⁹ vitium est . sed cultelli appetit⁹: neq; aurū vitium est: sed auri appetit⁹ siue cupiditas . ¶ **I**n labore nō laboraui quantū potui vel quantum debui . ¶ **I**n silentio etiā sui ociosus: quod est maximū peccatū . ¶ **I**n silētio nāq; nemo sic debet esse ociosus . vt in eodē silētio nō cogitet vtilitatē pr̄mi . neq; in opere sic actuosus vt nō requirat p̄tēplationē dei . ¶ **P**arū enī

Liber meditationū

pficit sibi. q̄ alteri nō p̄dest cū potest. De vitij
tūis meis me aliq̄tiēs iactauī. putās esse insi
gne p̄tutis vbi erat lapsus criminis. De p̄tu
tibi etiā vitia feci. Iusticia nāq; dū suū modū
excedit crudelitatis vitij gignit. et nimia pie
tas dissolutionē discipline parturit. Sic se
pe vitij est. qđ virt⁹ esse putat. sicut remissa
segnicies māsueto credit. et pigricie vitij:
q̄etis p̄tutē imitat. ¶ Finxi me esse qđ nō erā
dixi me velle qđ nolebā: aliud ore dicebā. et a
liud corde voluebā. et ita sub ouina pelle vul
pinā p̄scientiā abscondēbā. Vulpina plane cō
sciētia est tepida p̄uersatio. aīalis cogitatio.
ficta p̄fessio. breuis et rara p̄pūctio. obediētia
sine deuotiōe. orō sine intētiōe. lectio sine edi
ficatiōe. s̄mo sine circūspectione.

De spe impetrāde venie propter
peccati cognitionē: et ob id ampliori
sui ipsius accusatione: discussione et
reprehensione. Ca. xix.

o Quā dura sūt michi istaque loquor: qz
memet ipsum loquēdo ferio. ¶ Verūta
men quia peccatorē me nō nego. sed peccatū
meū cognosco: erit fortasse apud deum pium
iudicē impetratio venie. ipsa cognitio culpe.

beati bernardi?

Dicā ergo dicā miserā meaz. si forte pleh-
 tas sua moueat ipsum. Dicam peccatū meū:
 quoniam noticia peccati initium est salutis.
Magnam fero coronam: et vestem rotundā
 regulam seruo ieiuniorum: statutis psallo
 horis. sed cor meū longe est a deo meo. Exte-
 riore superficiem intues. omnia michi salua
 arbitror. nō senties vermē interiore qui inte-
 riora mea corodit. Comederūt alieni robur
 meū et ignorauī. et ideo tot⁹ p̄gens in ea que
 foris sunt. et ignarus interiorum meoz. sicut
 aqua effusus sum et ad nichilū sum redactus:
 p̄teritoroz obliuiscēs. p̄sentia negligens: futu-
 ra nō p̄uidēs. Ingrat⁹ sum ad b̄nficia: p̄nus
 ad mala: et tardus ad bona. **S**i me nō in-
 spicio nescio me ipsum. si autē me īspicio tole-
 rare meipm nō possum. qz tanta in me iuenio
 q̄ digna sunt rephensione et cōfusione. Et q̄to
 sepius et subtilius me discutio. tāto plures
 abominaciones in āgulis cordis iuenio. Ex
 quo nāqz peccare cepi. nunqz vnum diē sine
 peccato trāsire potui. nec adhuc peccare cesso
 sed de die in diē peccata peccat⁹ addo. et ea
 q̄ p̄re oculis habeo: nec gemo. Erubescēda vi-
 deo nec erubescō. Dolēda intueor nec doleo:
 quod est mortis signū et dānationis iudiciū
Mēbrū enī qđ dolozē nō sentit mortuū est:

q̄

Libēr meditationū

z morbo īsensibilis est īcurabilis. Lenis sū
et dissolut⁹. nec meipsū corripi: sed ad pctā
que confessus sum quotidie redeo. nec caueo
foueam in quam vel ego cecidi vel alios ca-
dere vidi. Lunqz plorare et orare deberem
promalis que feci: et bonis que facere ne-
glecti. pro chdolor versum est michi in cōtra-
rium. Nā tepui et frigui a feruore orationis
et iam sine sensu frigidus remansi: et ideo
flere meipsum non possum. quoniā lacrimaz
gratia recessit a me. Peccata mea celare non
possum: quoniam quocūqz vado conscientia
mea est mecū. secū porta s quicquid in ea po-
sui. siue bonū siue malū. Seruat viuo. resti-
tuet defuncto depositū quod seruandū acce-
pit. Si male fecero adest illa: si autē bene fa-
cere videoz et exinde extolloz: adest iterum.
Adest viuo: sequitur mortuum: vbiqz michi
gloria vel pfusio īseparabilis pro qualitate
depositi. Sic sic in domo ppria z appria fa-
milia habeo accusatores: iudices z tortores.
Accusat me psciētia. testis est memoria. ra-
tio iudex. voluptas carcer. timor tortor: oble-
ctamētū tormētū. Quotquot enī fuerūt oble-
ctamenta mala: tot erūt tormenta. Nā inde
puniemur vnde delectabamur.

De diuini adiutorii inuocatione

beati bernardi

propter triū prīncipaliū inimicorū:
corporis videlicet: mundi ac diaboli
circūdationē. Ca. xx.

A Diuina me dñe de me. qm̄ inimici mei
animā meā circū dederunt: scz corpus:
mūdus et diabolus. **C** Corpus fugere non
possum neqz fugare: circūferre illud meesse
est: qm̄ alligatū est michi: perimere non licet
sustentare cogor. Cum vero illud impinguo:
hostem meū aduersum me nutrio. Si enim
multū comedo et id robustum fuerit. sanitas
z fortitudo ei⁹ aduersant michi. Mūdus ve
ro circūcinxit z obsedit me vndiqz: z p quīqz
sēsus corpis mei: q̄si p portas sagittis suis me
vlnerat: z mors intrat p fenestras meas ī aiā
meā. Respicit ocul⁹. z mētis sensum auerit.
Audit auris. z ī tētionē cordis īflectit. **D**o
rat⁹. cogitationē īpedit. **D**s loquit et fallit.
Per tactū vero ardor libidinis p aliq̄ parua
occasione excitatur. et nisi ilico respuat z ex
puatur: totū corp⁹ occupat z estuat. vrit z in
cendit. **P**rīmo carnē modicū titillat: deinde
turpi delectatiōe mētē maculat: z ad extremū
p consensum prauitatis mētē sibi subiugat.
Porro diabol⁹ quē videre non possum: et
ideo minus cauere: tē tendit arcū suū: z in eo

Liber meditationū

parauit sagittas suas vt sagittet me. Narrauit vt abscederet laqueos. ⁊ dixit q̄s videbit eos. Laq̄os posuit in auro ⁊ argento: ⁊ in oib⁹ his q̄b⁹ abutimur: cū in illis male delectam⁹ illaq̄amur. Neq̄ solū laqueū posuit s⁹ ⁊ viscū. **V**isc⁹ est amor possessiōis: affect⁹ cognatiōis cupiditas honoris ⁊ carnis voluptas: q̄bus aīa iūscat ⁊ irretit: ne pēnis ⁊ tēplatiōis per plateas supne hierusalē possit volare. **S**agitte diaboli sunt ira. iuidia. luxuria. ⁊ c. q̄b⁹ aīa vulneratur. Et q̄s est ille: qui iacula eius ignea posset extinguere. **P**rochdolor his telis superatur sepe fidelis anima.

De querela super bellis: tēptamētis ac periculis vndiq̄ occurrentib⁹.

De propriis etiā vniuscuiusq̄ premissorū inimicorū suggestionibus singularū quoq̄ discretiōe: ⁊ diabolicarū superatione. Ca. xxi.

H Eumichi qm̄ vndiq̄ bella mouent: vndiq̄ michi tela volāt. vndiq̄ tēptamēta: vndiq̄ pericula. quocunq̄ me vertā nulla securitas. ⁊ que me mulcent ⁊ molestāt timeo. **E**suries ⁊ refectio: somn⁹ ⁊ vigilię. labor ⁊

beati bernardi?

20

quies pugnāt strame. Nō minus suspect⁹
est michi iocus q̄ ira. multos siquidē iocādo
scādalizauī. Neq̄ min⁹ vereor. p̄sp̄era q̄ ad /
uersa. Prospera nāq̄ suauitate sua incantū
me decipiunt. Aduersa vero q̄ aliquid ama
ritudinis in se habent. velut potiones amare
suspectū ⁊ timidum me faciunt. ¶ Magis
timeo malū qđ facio in abscondito q̄ qđ facio
in aperto. Malū nāq̄ qđ nemo videt: nemo
rephēdit. ⁊ vbi nō timetur rephēsor. securi⁹
accedit tēptator. facili⁹ p̄petratur iniquitas.
Nimīz vtrobiq̄ bellū: vtrobiq̄ periculum
vtrubiq̄ timendū. Et sicut in hostili regione
versātibz. hac illac q̄ circūspiciēdū est. ⁊ ad
oēm strepitū circūagenda est ceruix. ¶ Caro
suggerit michi mollia. mūdus vana. diabol⁹
amara. Quotiēns aliqua carnalis cogitatio
mentē meā iportune pulsāt. de cibo. de potu.
de somno: ceterisq̄ similibz ad curā carnis
p̄tinentibz: caro michi loquit. ¶ Cū vero de
ambitione seculi. de iactantia. de arrogantia
cogitatio vana in corde meo versat. de mūdo
est. ¶ Quāto aut ad iracūdiā. ad irā. ad ama
ritudinē animi puocoꝝ. diabolica suggestio ē
cui nō alter q̄ ipsi diabolo resistendū est. nec
aliter ab ea cauendum q̄ ab ipsa dānatione.
¶ Demonū est malas suggestiōes ingerere:

Liber meditationū

n̄m est illis nō p̄sētire. ¶ Nā q̄tiēs resistim⁹
diabolū supam⁹. āgelos letificam⁹. deū hono
rificam⁹. Ipse enī nos hortat vt pugnemus
adiuuat vt vincam⁹. certātes ī bello spectat:
deficiētes subleuat: vincentes coronat.

De varia illorū inimicorū ipugna
tiōe: singulariq; diaboli in adiutorio
carnis cōfidētia atq; eiusdē cū illo fe
deratione: z de grandī ipugnationis
illorū periculo. Ca. xxii.

c Aromea de luto est: z ideo lutosas z vo
luptuosas cogitatiōes ab illa habeo: va
nas z curiosas de mundo. a diabolo amaras
z maliciosas: Isti tres inimici me impugnāt
z p̄sequūtur: nūc quidē aperte: nūc vero oc
culte: semp aut maliciōse. ¶ Diabolus vero
plus p̄fidit in adiutorio carnis: quoniā ma
gis nocet domestic⁹ hostis. Illa vero ad sub
uersionē meā cum illo fedus in̄t. vtpote de
peccatonata: z in peccato nutrita: vitij⁹ cor
rupta in ipsa oriḡine: sed multo ampl⁹ vitia
capraua p̄suetudine. Hinc est q; tam acriter
p̄cupiscit aduersus spiritū: q; assidue murmu
rat z ipatiens est discipline. q; illicitis sugge
rit. nec obtēperat rationi: nec inhibet vllō ti

beati bernardi

21

more. Huius accedit: hac adiuvat: hac uti ille
toruosus serpens. hostis humani generis. cui
nullū est aliud desiderium: nullū negotium: nullū
studium: nisi perdere animas nostras. ¶ Hic est qui
in giter malū machinat. argute loquitur. artifi-
ciose suggerit. callide decipit. illicitos mo-
insufflat: et venenatas cogitationes inflammat
Mouet bella: nutrit odia. incitat gulam: mouet
libidinem. desideria carnis instigat. peccati occasio-
nes parat. et mille nocendi artibus corda homini
pulsare non cessat. ¶ Hic est qui baculo nostro nos
cedit. et manus nostras pro cingulo ligat: ut caro
quae data est nobis in adiutorium: fiat nobis in ruinam
et scandalum. ¶ Brauis luctatio et grade peri-
culum est contra domesticum hostem pugnare. maxime
cum nos aduenerimus et ille ciuis. Ille sua inha-
bitat regionem: nos exules sumus et peregrini.
Maximum quoque discrimen est aduersus diabo-
lice fraudis astutias: tam crebros imo per-
tinuos sustinere perficitur. quem tam astutum fecit non tam
natura subtilis. quam longa exercitatio malicie huius.

De ereptione inimicorum petitione:
viteque emendatione promissionem. Et ut ad
illam vitam festinemus eamque amemus: ubi
summa felicitas et omnium desiderabilium in-

Liber meditationū

explicabilis abundantia: nullaq̄ mi-
seria: ac cunctorum contristabilium
in interruptibilis et perpetua absen-
tia: consolatoria pulcherrimaq̄ ex-
hortatione. Ca. xxiii.

e Ripeme de inimicis meis de^o meus: z
ab his qui oderūt me: qm̄ cōfortati sunt
sup me. ¶ Ego aut̄ q̄ vsq̄ ad hūc diē z me vi-
ri. iā p̄ tuā gratiā mihi viuere icipiā. ¶ Sic
enī viuere debem⁹ vt cū corp⁹ ceperit a p̄mibz
denozari ī sepl̄cro. aīa lete^r cū sc̄is ī celo: Illi
luc sp̄s dirigēd⁹ est. q̄ itur⁹ ē. Illuc festinare
debem⁹. vbi sc̄p viuiam⁹ z vbi nūq̄ āpli⁹ mori
timeam⁹. ¶ Si sic amam⁹ istā labilē vitā. z ca-
ducā vbi cū tāto labore viuim⁹. vbi comedē-
do. bibēdo. dormiēdo vix necessitatibz carnis
satisfacim⁹. ml̄tomagis amare debem⁹ eternā
vitā vbi nullū laborē sustinebi m⁹. vbi semp
sūma iocūditas. sūma felicitas. sūma libertas
z felix br̄tudo. vbi siles erūt hoīes ā gl̄is del
z fulgebūt iusti sic sol ī regno p̄ris coz. Qua-
lis putas tūc splēdor aīaz erit. qn̄ solis splē-
dorē habebit lux cozoz. ¶ Nulla erit ibi tri-
sticia. nulla angustia. null⁹ dolor. null⁹ timor:
null⁹ labor: nulla mors. s; p̄petua sanitas sq̄

beati bernardi?

ibi p̄seuerabit ¶ Nō surget ibi macies. neq̄
 carnis miseria. nulla ibi egritudo: nulla oīno
 necessitas. nō fames: nō sit̄. nō frig⁹. nō est⁹
 nō lassitudo ieiunij. neq̄ tēptatio iūmici. nec
 peccādi volūtas: nec delinquēdi facultas. sed
 totū leticia. totū exl̄tatio possidet. hoīes q̄ an
 gelis sociati. sine vlla carnis ifirmitate ip̄pe/
 tuū manebūt ¶ Ibi erit iocūditas ifinita. be
 atitudo sēpit̄na. ī q̄ q̄ semel suscipit̄ sp̄ retinet̄
 ¶ Ibi ē req̄es a laboribz. pax ab hostibz. ame
 nit̄as de nouitate: securitas de et̄nitate: suau
 itas atq̄ dulcedo de et̄na dei visiōe. Et q̄s nō il
 lic veh̄mēt̄ habitare desideret p̄p̄t̄ pacē. p̄p̄t̄
 amenitatē. p̄p̄t̄ et̄nitatē. ⁊ p̄op̄t̄ dei visiōnē
 Null⁹ ibi p̄egrin⁹. s̄z q̄cūq̄z illic v̄nire mere
 bunt̄ securi ī patriam. nebūt̄ sēp̄ leti. ⁊ semp̄
 saciati de visiōe dei. Et quāto q̄s pl⁹ hic obedi
 ens p̄ deo fuerit: tāto ibi āpliozē mercedē ab
 eo recipiet. Et quāto āpli⁹ deū amabit: tanto
 p̄pius eū videbit: quē cernere s̄iuit.

De rephēsiōe hoīs hic thezauri
 gantis. De malicia quoq̄: nequitia et
 ip̄ugnatiōe veteris homīs aduersus
 nouū atq̄ illius per debitam penam
 dignā castigatiōe. Ca. xxiiii.

Liber meditationū

D Jes hominis sicut vmbra sup terrā: et
nulla est mora t̄p̄is transeūtis cū stare
videat. ¶ Cur ḡ thesaurizat hō in tra: cū sine
dilatione trāseat ⁊ illud qđ colligit et ipse qđ
colligit. Et tu homo quē fructū expectas in
mundo: cui⁹ fruct⁹ ruina est: cui⁹ finis mors
est. Utinā sapes ⁊ itelligeres: ac nouissima
puideres. Itē fili memorare nouissima tua:
⁊ i eternū nō peccabis. ¶ Scio quendā qđ p
ml̄tos ānos tecū vixit familiarit̄: ad mensam
tuā sedit: cibū de manu tua sumpsit: ⁊ i sinu
tuo dormiuit: cū voluit tecū colloquiū habu-
it. hic iure hereditario suus tu⁹ est: sed qz ab
eūte etate delicate nutriuisti eū. ⁊ virge pecci-
sti: ⁊ tumax effect⁹ est. leuauitqz calcaneū suū
sup caput tuū: ⁊ te in seruitutē redegit. ⁊ tui
crudeliter dñatur. ¶ Sed fortassis dices
Quis est hic? Uet⁹ homo tuus. qui ꝑculcat
sp̄m tuū. qđ ꝑ nichilo habet terrā desiderabilē:
qui sola que carnis sūt sapit. ¶ Homo iste a
natiuitate cec⁹ est. surdus et mutus: i nucte //
ratus dierū maloz. rebellis virtuti ⁊ veri //
tati: inimic⁹ crucis xp̄i: deridet innocentē ⁊
transeuntē simpliciter: ābulat in magnis et
in mirabilibz sup se. Arrogātia ei⁹ est maior
q̄ fortitudo. Nullū timet. nullū reueretur.
Dicit in insipientia sua. nō est d̄. Labescit bo //

nis et malis pascit: immūdis cogitationibus
 ponitur et nō fatigatur in illis. transgrediēs
 vsq; ad finē. dissipat et dissipat ppria sicut
 pdigus. cupit et rapit aliena sicut auar⁹. tur
 pitudinē et ignominia congregat sicut similes
 et callidus. puocat iram dei. Homo iste tot⁹
 in peccatis nat⁹ est et sic nutrit⁹. amicus ini/
 quitatis. fili⁹ mortis. vas ire in contumelia:
 aptus ad iteritū. Qui cū talis sit: enarrat iu
 sticias dei. ⁊ assumit testamentū ei⁹ p os suū
 Dedit disciplinā. pūcit dñm post tergū suū
 Cum videt furem currit cū eo. et cum adul
 teris portionē suam ponit. aduersus filium
 matris sue nutrit scandalum. Super te etiā
 thesaurizat irā ī die ire. vult a te hereditatē
 tuā auferre: ⁊ desup trā memoriā tuā tollere
 Et tu tantā iūriā nō vindicas. s; dissimulas
 neq; ei duz verbū loqueris. neq; vultū iratū
 ostendis. sed blandienti tibi arrides: ludis
 cū illuzore. An nescis: qz hismael est q̄ tecū
 ludit. Ludus iste nō est puericie: neq; simpli
 citatis vel inocētie. sed est illusio aīe: sed est
 psecutio et mors. Jam te in foueam quā fecis
 p̄cipitauit iā effeminat⁹. iā iugo misere serui
 tutis p̄ssus: sub pedibus ei⁹ miserrime ⁊ vilif
 conculcaris. **Q** miser ⁊ misabilis homo:
 quis te liberabit de vinculo impropertū hu

Liber meditationū

tus. **E**xurgat deus ⁊ cadat armatus iste
cadat ⁊ cōteratur inimicus: id est. contēptor
dei. cultor sui. amicus mūdi. seru⁹ diaboli.
Quid tibi videtur? **S**i recte sentis mecū di
cis. Reus est mortis. crucifigatur. Noli ergo
dissimulare. noli differre: noli parcere. s; au
dacter. festināter. ardentē. instanter crucifi
ge hoīem illum. sed cruce christi in qua est sa
lus ⁊ vitā. ad quē si ex toto corde clamauerit
crucifixus tuus. audiet benigne reipōden
tem. Hodie mecū eris in paradiso.

De igēti pietatis ac misericordie
xpi ⁊ dei erga hoīem cōmēdatione: ⁊
vt opera detur īterne lectioni ad sui
ipsi⁹ cognitione: dei dilectionē: inimi
corū superationē: atq; eterne felicita
tis cōsecutionē: finali adnōtatione ⁊
libri cōclusionē. Ca. xxv

O christi pietas inopinata erat salus mi
seri. sed tam gratuita est ⁊ pbata dei di
lectio. tam inopinata dei dignatio. tā stupēda
dulcedo. tam inuicta mansuetudo. vt qui ad
eū clamauerit exaudiat illū. qm̄ misericors
est. **Q**uāta est misericordia dei. q̄ ineffabi

beati bernardi:

lis est mutatio dextre excelsi. Veri erat in tenebris: hodie in splendore lucis. Veri in ore leonis. hodie in manu mediatoris. Veri in porta inferni. hodie in delicijs paradisi. ¶ Sed quid p̄sunt he littere admonitionis nisi de leas de libro conscientie tue litteras mortis? Quid p̄sunt hec scripta et intellecta. nisi te h̄metipsum legas et intelligas? ¶ Da igitur operam interne lectioni: vt legas et cognoscas teipm̄ vt legas et diligas deū. vt pugnes et vincas mundū et oēm inimicū: quatenus labor tuus puertat̄ in requiē: luctus in gaudiū. et post tenebras huius vite videas ortū surgētis aurore. videas etiā meridianū solē iusticie. in quo sp̄olum pariter cū sponsa. p̄spicies: vnū eundē dēq̄ dnm glorie. Qui cū patre et sp̄u sancto viuit et regnat poīa sc̄la sc̄loꝝ. Amen.

Explicit liber meditationū
beati Bernardi. primi abbatis clareuallēsis.
Eraratus p̄sisi⁹ p̄ Georgiū. Mittelh⁹ Annoꝝ
M. cccc. xcij.

THE HISTORY OF

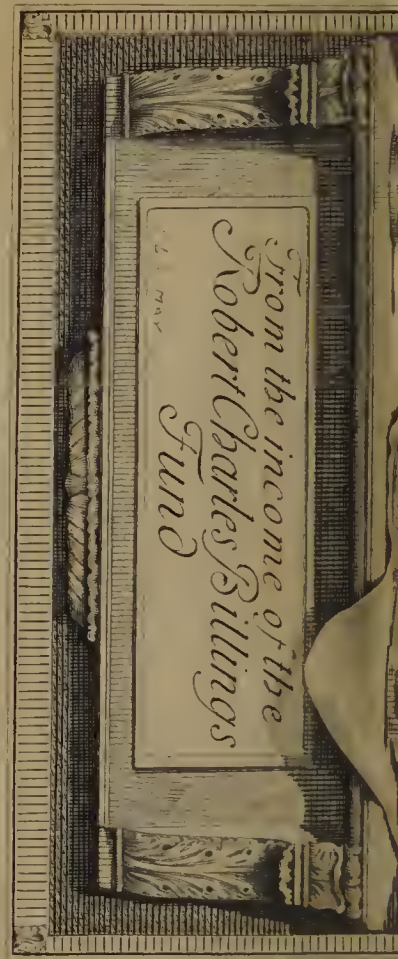
THE HISTORY OF THE
REIGN OF CHARLES THE FIRST
BY JOHN BURNET
IN TWO VOLUMES
THE SECOND VOLUME
LONDON, Printed by J. Sturges, at the Black-Swan in St. Dunstons Church-yard, 1680.

THE HISTORY OF

THE HISTORY OF THE
REIGN OF CHARLES THE FIRST
BY JOHN BURNET
IN TWO VOLUMES
THE SECOND VOLUME
LONDON, Printed by J. Sturges, at the Black-Swan in St. Dunstons Church-yard, 1680.

From the income of the
Robert Charles Billings
Fund

PARIS
US MITT

No. 5. 402. 22

